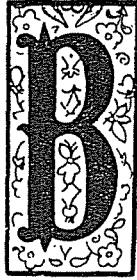


## Neşriyat \* Tenkid \* Tahlil

KİTAPLARDA  
SİYASET

FEHMI KORU



Yükük değişime uğrayan her toplum gibi uzun bir intikal devresi geçirdik. Devrimi eskiye ait her şeyi devirmek olarak anlıyan bir zihniyetin elbette büyük hataları olacaktı. Münevvere düşen bunlar üzerinde tartışmak, bir senteze varmaktı. Devrimlere başlanılmasından buyana epey zaman geçmiş olmasına rağmen, yerleşmiş hükümleri sarsabilecek, ele alıp gerekirse karşı çıkabilecek güçlü bir akım henüz yeni başlayabildi. Devrimlerin ilk defa ilmi tenkidi adını verebileceğimiz bu çıkış, gariptir ilk defa sol cepheden geldi. Önce son yılların en ciddi incelemesi olduğu iddia edilen Doęan Avcioęlu'nun Yunus Nadi Armağanını kazanmış eseri «Türkiye'nin düzeni -dün, bugün, yarın» 1, Kemal Tahir'in bir tez taşıyan romanları ve ardından İdris Küçükömer'in «Düzenini Yabancılaşması-Batılama» kitabı.

Bunlardan bilhassa sonuncusu tamamen değişik, daha doğrusu bir solcunun, hele Küçükömer gibi TİP sorumlularından bir solcunun ağızına ters gelen bir incelemeydi. Nitekim yayımlandıktan sonra artık iyice çatlamış olan sol cephede yeni münakaşalara sebep oldu. Küçükömer bu kitabında devrimleri, Türk milletini hiç tanımamış bir avuç insanın halka zorla benimsetmek istediği atılımlar olarak vasıflandırıyor. Batılama dediği bütün bu hareketler, üzerinden bu kadar zaman geçmiş olmasına rağmen bundan dolayı muvaffak olamamıştı. Daha kesin bir deyimle, batılama -yahut devrimler- Türk halkı tarafından dinine, an'ane ve inançlarına, yaşama şartlarına yabarcı düştüğünden benimsenmemişti. Bunun için halkla aydınlar arasında büyük bir boşluk meydana gelmiş, daha doğrusu iki ayrı kültür meydana çıkmıştı: Biri, sömürücü Batının Kültür Emperyalizminin kölesi aydınlar ve diğeri bütün uğraşmalara karşılık elli yılda devrimleri benimsemeyen halk.

Bu iddialarını delillere dayandıran İktisat Fakültesi Öğretim



1. Doęan Avcioęlu : Türkiye'nin Düzeni «Dün-Bugün- Yarın», Ank. 1969 (2. baskı) 548. s., 30 lira. (Bilgi Yayınevi)

2. Yorgun Savaşçı ve Kurt Kanunu. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşunu anlatan «Devlet Ana» romanı tezi bakımından ilginçtir.

3. İdris Küçükömer : Düzenin Yabancılaşması «Batılama». İst. 1969, 162 s. 7,5 lira,

üyeyi Doç. Dr. İdris Küçükömer, yapılanların millete rağmen, millete karşı yapıldığını İnönü Savaşları sırasında İsmet Paşa'nın geri çekilen subaylara söylediği şu sözlerdeki zihniyetle açıklamak ister : «İçinde bulunduğunuz vaziyeti bilirsiniz. Padişah düşmanınızdır. Yedi düvel düşmanınızdır. Bana bakın kimse işitmesin, millet düşmanınızdır.»

Okunacak ve ibret alınacak bir inceleme «Düzenin Yabancılaşması».

Esas bahsetmek istediğim Küçükömer'in kitabı değil. Aslında ben M. Said Çekmegil'in, bize İslâm'ın çeşitli görüşlerini nakletmek cehdindeki araştırmacının son kitabı «Siyaset Anlayışımız» dan söz açmak istiyordum. Onun kısaca temas ettiği Batılılaşma çıkmazı, bana öbürünü çağırırdı.

**S**aid Çekmegil'i okurken iki özelliği beni çekti: Biri çok ve çeşitli okuması, ikincisi okurken gösterdiği dikkat. Kitabın sonundaki «291» notta yıllar öncesinin kitap ve mecmualarından, en son yayınlanan kitap ve gazetelere kadar yüzlerce kaynak var. Konu ile ilgili her eseri okumaya çalışmış S. Çekmegil. Sonra notlar ala ala, üzerlerinde dura dura ve eserin parçasına değil tümüne nüfuz ede ede okumuş. Onun ne kadar dikkatli bir okuyucu olduğuna kitabından bir misal zikrederim: Çekmegil, çoğumuzun kapıldığımız kolaycılığa kapılıverip Carlyl'in kitabındaki (4) Peygamberimiz hakkındaki bölüme bağlanıvermemiş. Kitabın bütününe okumuş ve o zaman kolaycılığın ne kadar aldandığını anlamış. Çünkü Carlyl'in «.. büyük methiyetlerle ezile büzüle tasdik eder görüldüğü Peygamberi, diğer bir yerinde Shakespeare'le, Dante'yle mukayese ve onlardan çabuk eskiyeceğini iddia edecek kadar acemi bir safсатаacı olduğunu» görmüş.

Böylesine dikkatli ve titiz olan araştırmacı, önemli bir konu olan «siyaset ve İslâm» üzerinde çalışmış. İşte bu çalışmanın ürünü «Siyaset Anlayışımız» Antalya ve Burdur'da verilen aynı konulu konferans, üzerinde çalışılarak kitap haline getirilmiş ve Malatya gibi imkânı az bir şehirde kurulu Sanih Kütüphanesinin 16. kitabı olarak yayımlanmış. Sade bir kapağı ile oldukça temiz bir baskısı var.

**H**emen her konuya İslâmî açıdan nüfuz edilmeye çalışılan günümüzde, çok kullanılan bir cümleye karşı çıkmakla bu konuyu niçin seçtiğini açıklıyor yazar: «Dindarlar siyasete karışmazlar.» Bu gülünç, bir o kadar da sinsî propagandaya uyularak, devleti idare etme, yahut «bir şahsın, vicdanının müsaadesi nisbetinde gayelerini tahakkuk ettirmek sanatı» (5) mânalarını taşıyan siyasete dindarlar karışmayacaktır da, bu saha dinsizlere mi bırakılacaktır? İşte kitap bu soruya «hayır» cevabını verdikten sonra, dünyanın bugünkü haline ve siyasetine kısaca göz gezdiriyor, siyasetin ne olduğu üzerinde duruyor, menfi ve müsbet siyasi metot ve şahsiyetlerin münakaşasını yaptıktan sonra bizce kitabın en önemli kısımlarından birini teşkil eden «demokrasinin tenkidi» ne başlıyor. Bazı gafil müslüman yazarların ve bilhassa son zamanlarda ortaya çıkan dinî roman makinasi» denilebilecek kadar

çok ve hatalı yazan bir emekli subayın meraklı oldukları «İslâm demokrasisi» terimi üzerinde duruyor ve demokrasi gibi şarklı ve garplı bir çok düşünürün tenkidine uğramış bir mefhumun ulvî ve münezzehe «İslâm» kelimesiyle bir araya getirilemeyeceğini izah ediyor. (6)

**D**aha sonraki fasılda, insanların aradığı mefkürenin İslâm olduğuna düşünürlerin sözleriyle dikkatimizi çeken yazarın bu iddiasını destekleyecek mahiyetteki kendisinin görmediğini sandığımız bir sözü de biz zikrederim. Yeni yayınlanan çok güzel bir cep kitabında (7) nakledilen bu söz sağlam bir tarih görüşüne ve siyasi hikmete sahip sabık Fransız Cumhurbaşkanı General De Gaulle'e aittir. General 7 Aralık 1957'de şunu yazmış: «... Görülüyor ki her şey İslâm âlemine bağlıdır. Ve meselelerin meselesi İslâmiyetin kaderidir.» Bu görüş sadece De Gaulle'e mahsus değildir. «Siyaset Anlayışımız» da nakledilen görüşleriyle bir çok ünlü fikir adamı bu görüşü paylaştıklarını görüyoruz.

Kitabın İslâmın siyasetini açıklayan kısımları da okuyanlara çok şey verebilecek seviyede. Mevazılar arasında sağlam bir bağ kurularak ve derinleştirilerek meydana getirilmiş kitabın tek kusuru, bu tip bir araştırmada başvurulması gereken «ilk el eserler» den yazarın faydalanamamasıdır. Buna rağmen kitabını her bakımdan tamamlamak isteyen yazar, kitap hazırlandığı sırada tercümesi yapılmamış bulunan Mevduhinin bir eserinden de, kısa bir bölümünü tercüme ettirerek faydalanmıştır.

Dil bakımından tutarlı bir yolu olan yazar, kitabı anlaşılır bir dille yazmış, kelimeleri ustalıkla seçmesini bilmiştir. 100 sayfayı aşkın kitapta, göze ve kulağa hoş gelmeyen tek bir kelimeye, 18. sayfadaki «yaşantı» kelimesine rasladım.

Bir de kitabın bir kaç yerinde bahsi geçen (m. 47,49 ve 51. s.) İngiliz düşünürü ve meşhur piyes yazarı 6. Bernard Shaw'ın ismi hepsinde, herhalde sehven Show olarak yazılmış.

#### SONUÇ:

Siyaset Anlayışımız, titiz bir düşünürün, uzun inceleme mahsulü güzel bir eserdir. Günün meseleleriyle ilgilenenlere ve siyasilere tavsiye ederim.

6. Burada yeni çıkan «özel eleştiri» örneği çok orijinal bir kitaba dikkati çekmek isterim. İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretim üyesi Sabri Akdeniz'in Türkiye'deki çözüntünün Nedenleri (İst. 1969, 264 s. x 12,5 lira) kitabı memleketsever bir aydının, meselelerin «neden» ini arayan güzel, ama acı bir eseri. Batılılaşma tecrübemizi misallerle açıklayan eser (158-184). sayfaları demokrasinin tenkidine ayrılmış. İçinde düşünülecek ve münakaşa edilecek bir çok mesele bulunan bu kitabı tavsiye ederim.

7. Kaynaklara Dönüş: Haydar Hammat, Bahadır Dülger, İzm. 1969, 33 s. 125 krş. (Kaynak Yayınları)